

Opponensi vélemény
Dr. Somogyi Alfréd
Habilitációs pályázatáról

1. A munka általános opponensi értékelése

A jelölt a habilitációs pályázatában, a szerteágazó publikációs tevékenységéből, öt tanulmányát mutatja be. Az öt kiválasztott tanulmány, eddigi kutatási eredményei szempontjából relevánsak, világosan foglalják össze azokat a témákat, amelyek a jelölt fókuszpontjában állnak. Erre maga a jelölt is rámutat a pályadolgozat előszavában. Bemutatja a kutatási eredményeinek mikéntjét, de ugyanakkor felvázolja a témák lehetséges folytatását is.

A következő öt tanulmányt választotta ki: *Memorandumos évek, A losonci teológia tudományművelése, Patay Károly, egy méltatlan elfeledett felvidéki egyházkormányzó, Károly Patay: An Underversedly Forgotten Hungarian Church Governor from Felvidék és Református egyházi és jogteológiai reflexiók az európai Unió egyházfelfogásában.*

A tanulmányok a Szlovákiai Református Keresztyén Egyház megalakulásának az első évtizedeit mutatja be, azokat, az eseményeket, amelyek meghatározóak voltak magának az egyháznak a megszervezésében, fontos képet nyújt mind politikai, mind egyháztörténeti szempontból. A tanulmányok szerves láncolatként kötődnek egymáshoz, olyan aspektusokat mutatnak be, amelyek csak részben voltak ismertek a szakma előtt. A szlovákiai református egyház intézményesedés-történetének bemutatását követően, olyan egyházi vezetőket ragad ki, akik korábban csak szűkkörű kutatói közösség számára voltak néhány vonatkozásban ismertek, - de a jelölt kutatásai révén vált munkásságuk, egyházi és politikai szereplésük, jelentőségük közismertté, pl Patay Károlyé.

A jelölt széleskörű jártasságról tesz bizonytságot, a losonci református tanintézménynek a teológiai oktatásra vonatkozó bemutatásával, jelentős eredményeket tár fel a szellemi-történet terén. Szintén a jelöltet dicséri az egyházjoggal kapcsolatos kutatása is. E területen egy monográfiát, egy tankönyvet és négy tanulmányt már publikált. A habilitációs dolgozatában foglalt tanulmánya, a jogteológia területén végzett kutatásának egyik szegmense.

2. A téma aktualitása

Somogy Alfréd fő kutatási területe a két világháború közötti egyháztörténelem. A jelölt levéltári adatokkal mutat rá, az első világháborút követő egyházpolitikai eseményekre. Kutatásában rávilágít arra, hogy az I. Világháború után megkötött Párizs környéki békeszerződéseket inkább békediktátumokként értékelték a történészek és politikatudósok. Ez a minősítés arra utal, hogy a veszteseknek csak elfogadási jog járt. A győztes hatalmak, sem etnikai-nyelvi határokat, sem korábbi egyházi és politikai hagyományokat nem vettek figyelembe, ahogy a történelmi előzményekre sem voltak tekintettel. A Trianon-i szerződés történelmi, politikai történései különböző változásokat eredményezett a református egyház és az újonnan létrejött Csehszlovákia állam kapcsolatában. Bemutatja azokat a változásokat jelentő eseményeket, folyamatokat, dokumentumokat, amelyek lényeges és meghatározó hatással voltak a szlovákiai magyar református egyház megszervezésében és megmaradásában. Kiemeli a vezéregyéniségek jellemét, aktivitásuknak jelentőségét. Kutatói tevékenységével új ismeretekkel gazdagítja e korszak történelmi ismeretét.

3. A munkában vállalt célok teljesítése

A habilitációs dolgozat meggyőzően tárja fel a felvidéki kisebbségbe került magyar református egyház viszontagságos helyzetét az újonnan létrejött államalakulat kereteiben. Elsődleges források alapján rámutat azokra az eseményekre, kormányhatározatokra, amelyek hatására a magyar református egyház nehezen illeszkedett be az új államrendbe. Górcső alá veszi azokat az eseményeket, amelyek az egyházat az áldozat szerepébe taszították, valamint az egyházi vezetőség részéről az ellenállást és a széthúzást, valamint a bizalmatlanságot. Objektív módon tárgyalja az újonnan megszervezett két egyházkerület politikai vitáját.

A jelölt rámutat, hogy a felvidéki református egyház két világháború közötti történetében még vannak feltáratlan levéltári források, amelyek a túlélés és a befelé fordulás stratégiáját bizonyítják.

A habilitációs pályamunkában összefoglalt tanulmányok eredményei egygyőzőek, jól megalapozottak. A véleményezett habilitációs dolgozat megfelelően tükrözi a jelölt eddigi tudományos-oktatói tevékenységét.

4. Alkalmazott módszer

A jelölt a történeti kutatásainak vezérfonalában következetesen alkalmazza a kapcsolattörténeti szemléletet. Levéltári kutatásokkal igazolja a felvázolt eseményeket, az intézkedések vonzataként megjelenő egyéni sebeket (pl. a szlovák nyelvismeret hiánya miatt felbontott tanítói, közalkalmazotti munkaszerződések stb). Irodalmi és könyvtári iratanyagok vizsgálatával, valamint önálló kutatási eredményeivel teszi teljessé, egységes rendszerré a tanulmányokat. Jó érvelése van, stílusa gördülékeny, olvasmányos.

5. Eredmények, új ismeretek

A jelölt tanulmányai mind elméleti, mind gyakorlati szempontból egyaránt értékes, gazdag tartalommal rendelkeznek. A szakirodalmi áttekintés bőséges és jól strukturált. A vizsgálati terület fontos az összmagyar református egyháztörténet szempontjából, ezen túl, jelentős adatokat szolgál politikai és társadalomtörténeti vonatkozásban is. A szakirodalmi áttekintés bőséges és jól strukturált. Kutatási eredményeit számos rangos nemzetközi folyóiratban publikálták.

6. A munka hozadéka a további kutatások elősegítése szempontjából

Dr. Somogyi Alfréd tanulmányai gazdag tartalommal rendelkeznek és kutatói tevékenységét önállóan és magas szintűnek ismerem el. Kutatási eredményeivel hozzájárul az egyháztörténet tudományterület legismertebb szakavatóitai közé. Tudományos eredményeit, értekezéseit magyar és nemzetközi fórumokon publikálta, egyetemi jegyzeteit kötelező olvasmányként tartják számon külföldi teológiai intézetek egyháztörténelem tanszékein.

7. Az opponens véleménye, ajánlása a habilitált doktor cím odaítéléséről

Megállapítható, hogy a beadott habilitációs dolgozat a hivatalos követelményeknek maradéktalanul megfelel. A fentiek alapján egyértelműen, szívből javasolom Dr. Somogyi Alfrédnek a habilitált doktor fokozat megadását.

Lukács Olga

BBTE egyetemi. habil. docens